

PARTSGEMENSAMT
FORUM

PARTSGEMENSAMT FORUM 2012

Dialog om det civila samhället

Innehåll

4 Det här är Partsgemensamt forum

6 Partsgemensamt forum 2012

7 Bättre villkor för civilsamhället

7 Organisationers roll som utförare av välfärdstjänster

9 Statsbidrag, bidragsgivning och oberoende

12 Ekonomifrågor

14 Delaktighet och mångfald

15 Ökad kunskap om det civila samhället

18 Genomförande och uppföljning av politiken

20 Lärdomar från Partsgemensamt forum 2012

22 Forumet i framtiden

23 Referens och noter

Förord

På Partsgemensamt forum diskuterar regeringen och ett antal ideella organisationer villkoren för det civila samhället. Under 2012 representerades det civila samhället av sexton organisationer och regeringen av företrädare från Utbildningsdepartementet, Kulturdepartementet och Näringsdepartementet. I den här skriften vill vi presentera Partsgemensamt forum och sammanfatta erfarenheterna från mötena under 2012. Vår avsikt är också att synliggöra vilka frågor som parterna tycker är särskilt angelägna att prioritera i den fortsatta dialogen och i arbetet med att utveckla och följa upp politiken för det civila samhället. Skriften har tagits fram av en arbetsgrupp inom Partsgemensamt forum med hjälp av ett kansli på Ungdomsstyrelsen. Ungdomsstyrelsen har i uppdrag att stödja regeringen i arbetet med politiken för det civila samhället.

Partsgemensamt forum 2012

Det här är Partsgemensamt forum

Bakgrunden till forumet är propositionen (2009/10:55) *En politik för det civila samhället* som beslutades av riksdagen 2009. Där beskrivs det civila samhället som en arena skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen och utifrån ett syfte som huvudsakligen är ideellt. Målet för politiken är att förbättra villkoren för att det civila samhället ska kunna vara en central del av demokratin. Det ska ske genom att utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga, stärka förutsättningarna för det civila samhället att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden samt genom att öka kunskapen om det civila samhället. Regeringen följer kontinuerligt upp politiken utifrån sex principer som beskrivs i propositionen, bland andra principen om självständighet och oberoende eller principen om dialog. Liknande uppföljningar ska också göras ur civilsamhällets eget perspektiv enligt propositionen.

En central del av politiken är att den ska genomföras och följas upp i dialog med det civila samhället. I propositionen föreslår regeringen därför ett forum för en regelbunden dialog mellan regeringen och organisationer inom det civila samhället. Generella frågor om det civila samhällets villkor, möjligheter, utveckling och om organisationernas roll för demokratin och för delaktighet i den ska stå i fokus för dialogen. En central uppgift för forumet är också att diskutera de uppföljningar av politiken för det civila samhället som görs.

Utgångspunkten i propositionen är att båda parter ska ta initiativ till och besluta om agendan tillsammans. Dialogen bör handla om konkreta frågor som är strategiskt viktiga för framtiden. Syftet med dialogen är att öka kunskapen om det civila samhällets villkor och att driva utvecklingen av politiken framåt. I dialogen uttrycker båda parter också en önskan om att lära sig mer om varandras förutsättningar och roller.

"Varför har regeringen tagit initiativ till en dialog med civilsamhällets organisationer?"

"Först och främst för att Partsgemensamt forum ska följa upp politiken för det civila samhället. Regeringen har möjlighet att göra det på sitt område och det civila samhället från organisationernas horisont. Forumet är en arena där vi kan utbyta åsikter och där det ska finnas respekt för civilsamhällets och regeringens olika roller. Det är ett möte mellan sektorer där alla har att lära."

(Maria Arnholm, dåvarande statssekreterare på Utbildningsdepartementet. Ansvarig minister för politiken för det civila samhället sedan 2013)

Källa: Ur intervjuer på www.ungdomsstyrelsen.se

"Vilka frågor tycker du är viktiga att prata med företrädarna för regeringen om i det här forumet?"

"Justa och likvärdiga villkor när det gäller hur staten hanterar det civila samhället. Jag tycker att staten ska göra konsekvensbeskrivningar över vad ett beslut betyder för det civila samhället innan de tar beslutet. Precis som för småföretagen. Jag efterlyser också ett helhetsgrepp på föreningslivets finansieringsfrågor."

(Raymond Svensson, ordförande i Civos och för Partsgemensamt forum 2012)

Partsgemensamt forum 2012

Parterna i forumet

Regeringen

Regeringen representerades av fem tjänstemän från Regeringskansliet. De var företrädare från Utbildningsdepartementet, Kulturdepartementet och Näringsdepartementet.

Civilsamhällets organisationer

Centrum mot rasism

Civilt försvarsförbundet

Civilsamhällets organisationer i samverkan (Civos)

Forum Syd

Handikappförbunden

Hela Sverige ska leva

Hyresgästföreningen

Ideell Kulturrallians

Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU)

Riksidrottsförbundet

Saco/Saco Studentråd

SISU Idrottsutbildarna

SOUL nationellt nätverk

Svenska Naturskyddsföreningen (del av året)

Svenskt Friluftsliv

Sverigefinska Riksförbundet

Sveriges Kommuner och Landsting

Parterna har bjudit in Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) att följa samtalen och organisationen har deltagit vid mötena.

Organisation

Ungdomsstyrelsen

Ungdomsstyrelsen är en statlig myndighet och har uppdraget att sammankalla och administrera Partsgemensamt forum. Organisationerna från det civila samhället utsågs av Ungdomsstyrelsen efter en intresseanmälan. Urvalet gjordes utifrån en strävan om en så bred representation som möjligt från sektorn. Organisationerna har själva utsett sina företrädare till mötena.

Presidium

Det partsgemensamma forumet leds av ett presidium med en ordförande som är vald av det civila samhällets representanter och en vice ordförande som är vald av regeringens representanter. I presidiet ingår också en tjänsteman från Ungdomsstyrelsen.

För att kontakta Partsgemensamt forums presidium kan du e-posta:

partsgemensamtforum@ungdomsstyrelsen.se

Fyra möten om året

Det partsgemensamma forumet träffades fyra gånger under året. För varje möte fanns övergripande teman:

- utvecklingen av politiken samt forumets syfte och innehåll
- civila samhällets oberoende och självständighet
- det civila samhällets ekonomi
- delaktighet, mångfald och jämställdhet.

Bättre villkor för civilsamhället

Under forumets första år har dialogen lett till en inventering av vilka frågor som parterna anser är centrala för att förbättra villkoren för det civila samhället. De har pekat ut förutsättningar, hinder och möjligheter för att det civila samhället ska kunna vara en del av demokratin och skapa delaktighet och välfärd. Diskussionerna på mötena har dokumenterats i form av minnesanteckningar. Här presenteras innehållet med hjälp av sex sammanfattande teman som har återkommit under mötena.

Organisationers roll som utförare av välfärdstjänster

En målsättning inom politiken för det civila samhället är att fler idéburna organisationer ska kunna utföra välfärdstjänster på uppdrag från det offentliga. I dialogen betonades att inte alla civilsamhällets organisationer vill vara utförare. Många organisationer vill först och främst vara oberoende röstbärare. Samtidigt finns det ett växande intresse för att utföra välfärdstjänster bland organisationer. Det som diskuterats på mötena är frågor om lämpliga samverkansformer mellan ideell och offentlig sektor och hur oberoendet till det offentliga kan behållas även när organisationer utför välfärdstjänster.

Lagen om offentlig upphandling

Diskussionen har bland annat rört lagen om offentlig upphandling (LOU). Parterna är till stor del överens om att systemet som det ser ut idag missgynnar ideella aktörer, eftersom det är anpassat för de olika typer av företagsformer som finns. Ideella aktörer kan till exempel sakna stordriftsfördelar som en del företag har. Lagen om offentlig upphandling gör att det blir svårt för det civila samhället att i upphandlingar dra

fördel av de särskilda kvaliteter som idéburen verksamhet kan erbjuda. Flera av civilsamhällets organisationer anser att Sverige har gått längre än andra länder i sin tolkning och tillämpning av EU:s regler om upphandling. Det visar sig genom att kommuner ibland gör upphandlingar även när lagstiftningen inte kräver det menar organisationerna.

Regeringskansliet önskar sig mer information från det civila samhällets organisationer om hur problemen kan lösas. Ett förslag är att pröva en modell där upphandlingen snarare fokuserar på vad som ska uppnås med verksamheten än på de specifika uppgifter som ska genomföras. I dagsläget pågår en utredning om LOU som ska undersöka hur lagstiftningen kan anpassas till nya behov. Utredningen har bland annat haft olika utfrågningar med en referensgrupp. Den har även undersökt olika indikatorer som mäter andra värden än rent ekonomiska. Det civila samhällets organisationer tycker att det är strategiskt viktigt att bidra till den utredningen, som ska presenteras våren 2013.

Alternativ till upphandling

En angelägen fråga för forumet är hur man kan stödja samhällsnyttig verksamhet och sociala innovationer inom det civila samhället utan att den upphandlas av till exempel en kommun. Representanter från det civila samhället uppmanar kommuner och landsting att vid sidan av upphandlingar använda de olika möjligheter som finns för att anlita den ideella sektorn redan i dag. Exempel på det är avtal eller idéburet-offentligt partnerskap. Ett förslag är att inventera och sprida kännedom om de här olika samverkansformerna till myndigheter på olika nivåer. Forumet har också diskuterat om det krävs nya strukturer för samtal mellan det civila samhället, näringslivet och det offentliga. Hur sådana strukturer ska skapas behöver diskuteras ytterligare.

Statsbidrag, bidragsgivning och oberoende

Frågor om statsbidrag har varit återkommande i forumet. De har att göra med principer om oberoende och långsiktighet samt med finansieringsfrågor.

Bidragssystemen

De ideella organisationernas beskrivning av hur de upplever statsbidragsstödet varierar. Många menar att de föredrar mer enhetliga bidragssystem för att undanröja påtagliga skillnader i förutsättningar mellan olika organisationer. De undrar varför det finns så många olika bidragssystem och skillnader dem emellan. Enligt regeringens representanter är en förklaring att bidragen har kommit till av olika anledningar i olika tider och att det därför finns befogade skillnader. Mångfalden bland organisationerna återspeglas i bidragsgivningen. Men cirka 30 procent av de statliga bidragen är idag förordningsstyrda och på en grundläggande nivå är regleringarna ganska lika. Det ställs till exempel likartade krav på att organisationer ska vara demokratiska eller ha en viss geografisk spridning. Även de statsbidragsutredningar som gjorts har kommit fram till att bidragssystemet är likformat.

Representanter från civilsamhället menar att det trots allt är politiska beslut som avgör storleken på bidragen och vilka organisationer som har möjlighet att söka dem. Enligt dem behöver prioriteringarna som görs diskuteras. Flertalet av civilsamhällets representanter menar att det är problematiskt att nivåerna på statsbidraget inte anpassas efter antalet organisationer som beviljas bidrag och att bidragen inte justeras efter prisutvecklingen. En representant ser också en risk för att bidragsbeloppen till slut når en kritisk nivå där stödet inte räcker till för organisationers grundläggande behov. I så fall kan staten behöva

överväga att begränsa antalet organisationer som får bidraget.

Flera statliga bidrag är riktade till en viss åldersgrupp och det försvårar för generationsövergripande organisationer att få stöd för sin barn- och ungdomsverksamhet. Det är något som skulle behöva ses över enligt organisationerna.

Civilsamhället upplever att de administrativa kraven i samband med bidragsgivning har ökat. Kraven är betungande med bland annat höga revisorskostnader som följd. Dessutom upplever organisationerna att kraven skiljer sig åt mellan olika bidragsformer. Regeringens representanter uttrycker att de delar uppfattningen om de ökade kraven.

Det civila samhällets organisationer efterlyser en helhetsbild av bidragsgivningen och hur den samspelar med andra former av finansieringsmöjligheter. Det kan bland annat åstadkommas genom att följa upp hur bidragsgivningen slår för olika organisationer, till exempel inom olika sektorer eller politikområden. Regeringskansliet håller med om att den kunskapen saknas, men ser inget behov av att se över detta. Civilsamhällets organisationer önskar att en översyn ska inkludera de administrativa kraven inom olika stödformer.

Projektbidrag och organisationsbidrag

I propositionen *En politik för det civila samhället* framgår det att det finns en vilja från politiskt håll att öka organisationsstödet och att minska antalet projektstöd. Även bland civilsamhällets organisationer vill många att antalet organisationsbidrag ska öka och att projektbidragen ska minska. Projektstöd lämnas för insatser som organisationer gör under en begränsad tid. Mer allmänna bidrag som organisationsbidrag går till basverksamhet. När pengar fördelas till projektstöd är de oftast villkorade och ska gå till ett speciellt ändamål som bestämts av regeringen. Civilsamhällets organisationer beskriver flera problem med projektbidrag. Projektbidrag är kortsiktiga och ofta styrande. De kan också bli ett sätt att överleva i brist på organisationsbidrag eller för att det är svårt att konkurrera med företag i upphandlingar. Trots intentionen i propositionen upplever flera

organisationer att antalet projektstöd har ökat. De frågar sig hur fördelningen av bidrag på olika departement har utvecklats sedan propositionen beslutades.

Regeringskansliet svarar att frågan om andelen medel som fördelas som projektbidrag ingår i regeringens uppföljning av politiken. Av en enkätundersökning där olika departement svarat på frågor framkommer det inte har skett någon större förändring när det gäller andelen fördelade projektbidrag. År 2010 fördelades 82 procent av anslagsmedlen som organisationsbidrag eller som verksamhetsbidrag. Resten av pengarna fördelades som projektbidrag. År 2011 var samma siffra 83 procent. Ambitionen är att projektbidrag bara ska finnas när det finns ett tydligt syfte med dem. Totalt sett fördelades cirka 10,9 miljarder kronor i statliga bidrag till det civila samhällets organisationer under 2011.

Civilsamhällets självständighet och oberoende

En fråga som diskuterats under träffarna är hur organisationer i det civila samhället kan behålla sitt oberoende och sin självständighet när de tar emot statliga bidrag. Regeringskansliet framhåller att organisationerna ska kunna vara kritiskt granskande och fungera som röstbärare utan att riskera samverkan eller ekonomiskt stöd från det offentliga. Båda parter pekar dock på olika utmaningar. Storleken på det statliga stödet påverkar organisationernas möjlighet att agera självständigt vilket är både positivt och negativt. Å ena sidan kan det hävdas att ett stabilt och relativt omfattande stöd ger organisationerna möjlighet att agera självständigt. Å andra sidan riskerar organisationer med en hög grad av statlig finansiering att bli beroende av staten. Representanter

från det civila samhället menar att organisationsstödet ändå är en viktig förutsättning för att organisationer både ska kunna vara röstbärare och utföra service och verksamheter av nytta för samhället. Organisationsstödet gör det möjligt för det civila samhället att ta del av andra stöd på ett självständigt sätt, eftersom det är svårare att leva enbart av projektbidrag eller uppdragsersättningar. En erfarenhet är att organisationer också kan vara tveksamma till sponsring som alternativ till statsbidrag, eftersom det kan innebära en risk för styrning från företagen. Representanter i forumet har också påpekat att frågan om självständighet och oberoende från politiken inte bara handlar om bidrag utan också om andra villkor, till exempel om civilsamhällets roll som dialogpart och dess möjlighet till inflytande.

Ekonomifrågor

En samlad bild

De ekonomiska förutsättningarna för olika organisationer skiljer sig åt. Flera av civilsamhällets organisationer efterlyser en utredning som på ett samlat sätt undersöker förutsättningarna för olika former av finansiering för det civila samhället.

Det är viktigt att där belysa hur förutsättningarna kan skilja sig åt mellan organisationer. Alla organisationer kan till exempel inte söka statsbidrag, delta i upphandlingar eller utnyttja skattelättnader.

Det är först efter en sådan utredning som man kan avgöra vilka åtgärder som behövs för att stärka sektorn menar organisationerna. Regeringskansliet ser inte något behov av en sådan kartläggning för närvarande. De anser istället att det behövs konkreta lösningar på de hinder som redan har beskrivits, bland annat i propositionen *En politik för det civila samhället*.

Skattelättnader, moms och avdragsrätt för gåvor

Frågan om att kunna göra skatteavdrag i deklARATIONEN för gåvor till ideella föreningar verkar för närvarande beröra ganska få organisationer. Några åtgärder som kan underlätta enligt representanter från civilsamhället är minskade administrativa krav. I dagsläget upplever exempelvis mindre organisationer att det kostar för mycket att registrera sig för avdragsrätt hos Skatteverket. Regeringskansliet ser att avdragsrätten behöver följas upp och utvärderas efter en tid. Den vanligaste åsikten hos organisationerna i forumet är dock att regeringen behöver se över skattefrågorna på ett mycket bredare sätt om skatteförändringar ska underlätta för hela det civila samhället. När det gäller moms för ideella föreningar är regeringens representanter och det civila samhällets organisationer eniga om att de tillsammans ska agera för att behålla det undantag som Sverige har idag inom EU.

Civilsamhället som arbetsgivare

Under forumträffarna har civilsamhället föreslagit flera olika åtgärder som handlar om arbetsgivarfrågor. Nyanställningar försvåras enligt civilsamhällets representanter av att det både är kostsamt och osäkert att anställa. Anställningarna är sällan trygga eller långsiktiga. Reglerna för till exempel a-kassa, arvodering, skatter eller pensioner är också otydliga när det gäller ideella organisationer. De behöver förtydligas och organisationer behöver bättre rådgivning från till exempel arbetsgivarorganisationer. I forumet väcktes även en tanke om att staten skulle kunna bistå det civila samhället med stöd i form av bland annat jurister och revisorer vid sidan av statsbidrag.

Ett annat förslag var att skattereglerna kring anställningar ses över så att fler av det civila samhällets organisationer kan ta del av idrottens förmånliga skattelättnader. Fler organisationer skulle kunna undantas sociala avgifter, som arbetsgivaravgifter, på arvoden och ersättningar som understiger ett halvt basbelopp. Nivåerna på kontroll- och arbetsgivaravgifter har också diskuterats i forumet. Representanter från civilsamhället anser att taket för arbetsgivaravgifterna borde höjas för ideella föreningar. Likaså anser de att de nuvarande nivåerna om krav på kontrolluppgift vid kostnadsersättningar är för lågt satta.

Regeringen vill underlätta för organisationer i det civila samhället att ta ett större ansvar för arbetsmarknadsåtgärder för personer utanför arbetsmarknaden. Även civilsamhällets repre-

sentanter ser att det vore fördelaktigt både för organisationen och för sysselsättningen. Men ett hinder är att det i en ideell förening finns begränsat med tid och resurser för att ge anställda med lönebidrag handledning. En lösning som prövats inom idrotten är att flera föreningar går samman i ett bolag för att tillsammans anställa personer med lönebidrag. På så sätt blir den anställda mindre ensam och kan också ta uppdrag från fler föreningar. Konstruktionen innebär dock att föreningarna som äger bolaget gemensamt köper en tjänst av bolaget. Därmed får de betala marknadsmässiga priser inklusive moms på tjänsterna. Civilsamhället föreslår att Finansdepartementet uppmärksammas på den frågan.

Delaktighet och mångfald

Det finns två typer av trösklar för delaktighet i föreningslivet. Den ena är att man inte alls kommer in i organisationerna. Den andra att man hindras från att vara delaktig och ha inflytande på grund av interna strukturer. Många organisationer jobbar för ökad delaktighet och mångfald både i föreningslivet och i samhället. Regeringen har också gjort flera satsningar på området.

Ökat samarbete och långsiktighet

Arbete för ökad delaktighet handlar mycket om att stärka det ordinarie uppdraget, där organisationerna kan fungera som demokratiskola och röstbärare. Ett sätt att använda de resurser som finns är att bli bättre på samarbete över organisationsgränserna. Via samarbete kan det civila samhället erbjuda mer till dem som står utanför föreningslivet i dag. Det finns till exempel lokaler som fler organisationer kan få tillgång till. Organisationer kan också bli bättre på att dela med sig av beprövade metoder för ökad delaktighet, till exempel rekryteringsmetoder. Ett sätt vore att skapa någon form av metodbank.

En viktig åtgärd är att generellt öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning i hela samhället. En annan erfarenhet som finns är att det civila samhällets organisationer behöver finnas på plats lokalt i fler bostadsområden om de ska nå underrepresenterade grupper. Organisationer från det civila samhället menar att projektstöd för insatser för att öka delaktigheten i föreningslivet behöver vara långsiktiga. Det är ofta större projekt som involverar flera organisationer som ger effekt.

Det civila samhället behöver vara öppet för nya organisationsformer som ofta lockar unga. Till exempel kan engagemang i nätverk sedan leda till fortsatt delaktighet inom föreningslivet.

Kultursamverkansmodellen som införts på kulturområdet och som innebär samråd mellan ideell, offentlig och privat sektor på regional nivå skulle kunna göras till en generell metod på flera områden. På så sätt kan de som berörs av olika bidrag få ett större inflytande. Det kan vara avgörande att flera aktörer gör arbetet tillsammans lokalt.

Förändring av praxis och regelverk

Kostnader för föreningsaktiviteter kan vara ett hinder för låginkomsttagare. Parterna var överens om att det vore en god idé att uppmärksamma kommuner på möjligheten att föreningsmedlemskap och deltagande i föreningsaktiviteter kan rymmas inom socialbidragsnormen. Det finns inte något lagrum som hindrar sådana initiativ.

Det finns exempel på formella hinder för redan underrepresenterade grupper. Medborgare kan förlora olika typer av sjuk- eller aktivitetsersättningar om de är engagerade i föreningslivet och har ett förtroendeuppdrag. Det här går att lösa med regelförändringar.

Ökad kunskap om det civila samhället

Ett av målen för politiken är att kunskapen om det civila samhället ska öka. Under årets möten har forumet återkommit till frågan om vilken kunskap om det civila samhället och dess förutsättningar som redan finns och vilken som behöver tas fram. Både Regeringskansliet och det civila samhällets organisationer ser att de behöver mer kunskap på olika områden för att kunna förbättra villkoren för organisationerna så att de kan vara en central del av demokratin. Det saknas kunskap både inom den civila, offentliga och privata sektorn. I forumet har organisationerna särskilt pekat på behovet av ökad kunskap om det civila samhället hos myndigheter och beslutsfattare inom offentlig sektor.

Civilsamhällets inflytande

Båda parter efterfrågar mer forskning om det civila samhället. Regeringens tioåriga satsning på grundforskning och tillämpad forskning som har pågått i två år anses vara bra. Uppdraget om

att ta fram förbättrad och internationellt jämförbar statistik om det civila samhället som Statistiska centralbyrån har fått har också diskuterats. Idag finns referensgrupper och mötesplatser mellan praktiker och forskare. Det civila samhället vill ha större möjlighet att påverka forskningens innehåll och utformningen av statistiken.

Båda parter är också överens om att det är viktigt att det civila samhället bidrar med kunskap på sina egna villkor och ur sitt eget perspektiv. Redan i dag tar organisationerna själva fram mycket kunskap som behöver tas till vara. Det civila samhällets organisationer lyfter också fram att staten i högre grad kan använda den expertis som finns inom sektorn genom att lämna vissa uppdrag till organisationer i civilsamhället istället för till myndigheter. Det skulle vara ytterligare ett sätt att stödja sektorn vid sidan av statsbidrag.

I forumets dialog har flera kunskapsluckor lyfts fram där representanter från båda parter efterfrågar fortsatt utredning, uppföljning eller metodutveckling.

Behov av ökad kunskap

Följande områden behöver utredas ytterligare enligt parterna i forumet:

- Hur den samlade bilden av det civila samhällets ekonomiska förutsättningar och finansieringsbehov ser ut. Det är viktigt att ta hänsyn till mångfalden bland organisationer.
- Situationen för arvoderade och hur det ser ut med a-kassa, försäkring och pension för dem.
- Hur det civila samhällets oberoende och självständighet påverkas av att offentliga myndigheter och institutioner organiserar frivilligt arbete själva.
- Hur den samlade bilden av de administrativa krav som ställs på en organisation ser ut till exempel när det gäller revision, redovisningar och skatter.
- Det civila samhällets betydelse för samhällsutvecklingen och samhällsnyttan historiskt och idag.
- Produktion av välfärdstjänster och villkoren för idéburna aktörer.
- Hur dialogen mellan jämbördiga parter kan utvecklas.

Uppföljning

Den fortsatta uppföljningen av politiken bör vara fokuserad på:

- En nedbrytning och analys av hur bidragsgivning slår i olika organisationer. Varför finns det olika bilder av utvecklingen?
- Resultatet av de överenskommelser som gjorts på olika områden mellan det civila samhället, staten samt Sveriges kommuner och landsting.
- Resultatet av kultursamverkansmodellen.
- Hur organisationernas oberoende påverkas av förändrade villkor.
- Resultatet av insatser för ökad delaktighet och mångfald som både staten och det civila samhället gör.

Metodutveckling

Det finns behov av metoder för att:

- Nå målen för den så kallade Europa 2020-strategin. Den handlar bland annat om ökad sysselsättning, tillväxt och social sammanhållning i Europa. Det ska bland annat ske genom att öka medborgares frivilliga engagemang.
- Upphandla utifrån önskad effekt utan styrning av metod och verksamhetsnivå.
- Öka kunskapen om det civila samhället hos offentliga myndigheter och kommuner.
- Öka förståelsen mellan det civila samhällets organisationer och det offentliga så att de kan se utifrån varandras perspektiv.
- Samtal och samarbete mellan det civila samhället och näringslivet ska kunna ske på ett strukturerat sätt.
- Det traditionella civilsamhället och regeringen ska kunna ta tillvara på nya typer av engagemang.

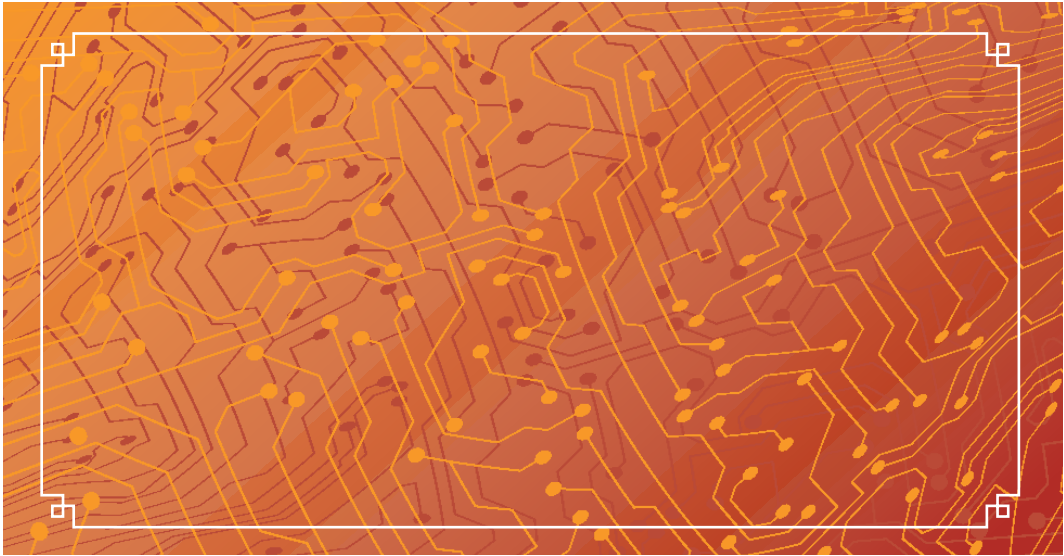
Genomförande och uppföljning av politiken

Genomförandet i praktiken

Det civila samhällets organisationer står bakom propositionen *En politik för det civila samhället*. Nu efterlyser många en handlingsplan för hur den ska genomföras av regeringen. De undrar hur de politiska ambitionerna ska genomföras och tillämpas av myndigheterna i praktiken. En anledning är att de upplever att kunskapen om politiken för det civila samhället varierar hos offentliga myndigheter. Samverkan fungerar olika väl, liksom formerna för dialog.

Ett förslag är att en sådan handlingsplan bör visa vilka olika steg som behöver vidtas utifrån politiken för att värna det civila samhällets oberoende och självständighet och stödja mångfalden inom civilsamhället. En fråga ställdes om Regeringskansliet skulle kunna ta fram en handlingsplan tillsammans med organisationer från civilsamhället. Ett annat förslag var att ta fram en mall som myndigheter och kommuner kan arbeta utifrån, i likhet med till exempel arbetet med jämställdhetsplaner. Den skulle visa hur man kan agera och förstå det civila samhället och ta upp allt ifrån upphandling till organisationsstöd.

Regeringskansliet betraktar dock propositionen *En politik för det civila samhället* som en handlingsplan och ser därför inget behov av ytterligare en. Det skulle enligt dem innebära en tillbakagång. Det pågår enligt Regeringskansliet redan en process där vissa saker i propositionen redan har genomförts medan andra tar form. En del av den processen är IDA-gruppen, en arbetsgrupp med representanter från olika departement som finns för att samordna insatser och följa upp politiken. Regeringskansliet har också genomfört ett särskilt projekt för samrådsformer när det handlar om det civila samhällets organisationer. Det ledde till en handbok inom

Regeringskansliet för metoder om att samråda med det civila samhällets organisationer.

Från och med 2012 har Ungdomsstyrelsen haft i uppdrag att vara ett myndighetsstöd för politiken för det civila samhället. Det är också en del av politikens genomförande enligt Regeringskansliet. Ungdomsstyrelsens främsta målgrupp för kunskapsspridning är offentliga myndigheter på olika nivåer. Myndigheten har startat ett nätverk för statliga myndigheter. Nätverkets syfte är att sprida kunskap om civilsamhället och om politikens innehåll. Nätverket handlar också om att utbyta erfarenheter om till exempel myndigheters arbets- och förhållningssätt.

Regeringskansliet följer upp i vilken utsträckning som de olika departementen har fört en dialog med det civila samhällets organisationer. År 2011 anordnade Regeringskansliet cirka 260 möten för dialog och samråd med det civila samhällets organisationer. Många organisationer inbjöds också att svara på remisser. Under året var Regeringskansliet i kontakt med enskilda organisationer i det civila samhället sammanlagt cirka

3 700 gånger, vilket är en ökning med 400 gånger sedan 2010. I summan kan samma organisation förekomma flera gånger.

Modeller för uppföljning

Regeringskansliet har uttryckt en förhoppning om att modellen de tar fram för uppföljning av politiken och det civila samhällets villkor ska kompletteras genom att civilsamhällets organisationer utvecklar systematiska sätt att följa upp sin utveckling. Det skulle till exempel kunna ske genom att de tar fram indikatorer som kan kopplas till de sex principerna för uppföljning av politiken. Ungdomsstyrelsens uppdrag om att följa upp politiken ur organisationernas perspektiv är också en del av uppföljningsmodellen. Regeringens företrädare betonar vikten av att uppdraget genomförs i samråd med forumets representanter från det civila samhället. Representanter har också föreslagit att uppdraget bör lämnas till organisationer inom det civila samhället istället.

Lärdomar från Partsgemensamt forum 2012

Dialogen har berört många frågor som är angelägna för civilsamhällets organisationer och för politiken. Här nedan har vi identifierat och prioriterat de områden som parterna anser är särskilt strategiska och viktiga att fortsätta diskutera i forumet och att arbeta vidare med i de egna verksamheterna.

Partsgemensamt forum 2012

Tre områden som forumet gärna vill arbeta vidare med:

1. Att kunskapen om det civila samhällets villkor utvecklas och sprids i samhället.
2. Att se till att uppföljningen av det civila samhällets villkor sker ur båda parter perspektiv.
3. Att identifiera hur det civila samhället ska kunna ta ett större ansvar för att medverka i regeringens arbetsmarknadsåtgärder.

Regeringens representanter

Centralt för regeringens representanter i den fortsatta dialogen är målsättningen om att stärka idéburen sektor som röstbärare och samtidigt öka variationen av utförare av sociala tjänster. Tre områden som de vill ta upp:

1. Hur idéburna aktörer har stärkt sin roll som röstbärare och opinionsbildare.
2. Hur det civila samhället har utvecklats som utförare av olika former av service och tjänster till allmänheten.
3. Om det finns hinder för att sektorns potential inom området ska kunna utvecklas. I vilken utsträckning och på vilket sätt staten kan bidra till att de hindren försvinner.

Civilsamhällets organisationer

Fem områden som merparten av civilsamhällets organisationer tycker att det är prioriterat att arbeta vidare med:

- 1.** Att utveckla bidragssystemen i riktning mot än större likvärdighet, långsiktighet och oberoende för civilsamhällets organisationer.
- 2.** Offentliga myndigheter och det civila samhället behöver hitta olika ändamålsenliga former för samverkan som tar till vara den ideella sektorns kvaliteter och särart, vid sidan av offentlig upphandling.
- 3.** Ideella organisationer behöver separeras från företag i olika system. De behöver till exempel kunna urskiljas i statistik, vid skattefrågor och upphandlingar.
- 4.** Konsekvensanalys av hur politiska beslut och nya regelverk påverkar det civila samhällets möjligheter att verka och utvecklas enligt propositionens avsikter.
- 5.** Att regeringen tydliggör hur insatser och principer i propositionen ska förverkligas i praktiken och hur politiken får större genomslag i Regeringskansliet och på myndigheter.

Forumet i framtiden

Genom utvärderingar och diskussioner har forumet dragit några slutsatser om hur dialogen kan utvecklas i viktiga avseenden.

Syftet med Partsgemensamt forum är att föra en dialog om det civila samhällets villkor och att följa upp den generella politiken för det civila samhället. Båda parter anser att det finns ett stort värde i en central och bred dialog om det civila samhällets villkor och roll vid sidan av andra sektorsvisa samråd och samarbeten. Det finns ett engagemang hos de medverkande för dialogen som förs i Partsgemensamt forum och många ger uttryck för att mötena har blivit bättre över tid. En värdefull effekt av forumet har varit att organisationer från olika delar av det civila samhället har kunnat träffas och diskutera gemensamma frågor samt få syn på olika villkor som organisationerna har.

Samtidigt finns det en startsträcka för en sådan här ömsesidig process. Propositionens intentioner om en jämbördig dialog mellan regeringen och det civila samhällets organisationer om övergripande men konkreta frågor behöver hitta sina former. Det kan åstadkommas genom ett gemensamt ansvar.

Dialog

Det behöver förtydligas om syftet med forumet är dialog eller samråd.¹ Det finns en önskan om ett mer dialoginriktat förhållningssätt i forumet. Här kan den europeiska koden för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen² vara ett verktyg.

Jämbördiga parter

Flera representanter vill att båda parter tar ett större ansvar för att förbereda sig innan mötena och för att förankra frågorna i organisationerna. En aspekt som har diskuterats är att förutsättningarna för detta arbete kan skilja sig åt mellan parterna. Organisationerna från det civila samhället anser att rätten att utse sina egna företrädare är en förutsättning för en mer jämbördig dialog. Under året har en arbetsgrupp med representanter från Ungdomsstyrelsen och organisationer från civilsamhället haft i uppdrag att föreslå hur processen för urval och representation kan utvecklas. Målet är att det civila samhället ska nominera ledamöter till forumet.

Representation

Under året som har gått har det varit viktigt att ha en bred representation från det civila samhället där sektorns mångfald återspeglas. Det har också varit viktigt att bjuda in organisationer som inte tidigare har deltagit i dialogen om politiken för det civila samhället. I forumet finns ett starkt stöd för en bred representation även i fortsättningen. Samtidigt betonar representanter att medverkan också behöver bygga på legitimitet bland dem som organisationerna förväntas representera, kompetens när det gäller de generella frågor som står i fokus samt ett engagemang för att delta i dialogen och att förankra processen i civilsamhället.

Det är en utmaning att göra nya rörelser som inte är organiserade på traditionellt vis delaktiga. Flera idéer om metoder för att göra dem delaktiga har föreslagits. Forumet behöver arbeta vidare med dem.

Konkreta frågor

Ett starkt önskemål är att den fortsatta dialogen bygger vidare på den inventering som gjorts under forumets första år så att dialogen kan bli mer konkret. Då kan forumet utveckla olika förslag på förändringar. Ett sätt att göra det är att diskutera frågorna utifrån olika fallbeskrivningar från verkligheten.

Slutligen ser Partsgemensamt forum ett behov av att dialogen i forumet får en tydligare koppling till de uppföljningar av politiken för det civila samhället som görs. Att diskutera vilka uppföljningar som behöver göras och deras resultat är en central uppgift för forumet enligt propositionen *En politik för det civila samhället*.

"Ni [det civila samhällets organisationer] gör skillnaden själva – men politiken kan ge förutsättningar."

(Nyamko Sabuni, dåvarande ansvarig minister för politiken för det civila samhället)

"Vi [det civila samhällets organisationer] kan göra mer tillsammans. Vi måste lyfta oss själva genom att se till det gemensamma. Då tror jag att vi kan påverka mer."

(Raymond Svensson, ordförande i Civos och för Partsgemensamt forum 2012)

Referens

Regeringens proposition 2009/10:55
En politik för det civila samhället.

Noter

¹ Enligt den europeiska koden bygger dialog på gemensamma intressen och initiativet kan tas av båda parter. Initiativ till samråd tas av myndigheter som efterfrågar synpunkter om särskilda politiska frågor.

² Koden är framtagen av Europarådet tillsammans med det civila samhället på internationell nivå. Syftet med koden är att ge verktyg för ett ökat deltagande i demokratiska beslutsprocesser. Den går att ladda ned på www.ungdomsstyrelsen.se

Partsgemensamt forum 2012

Regeringen och ett antal ideella organisationer diskuterar villkoren för det civila samhället. Under 2012 representerades det civila samhället av sexton organisationer och regeringen av företrädare från Utbildningsdepartementet, Kulturdepartementet och Näringsdepartementet. Partsgemensamt forums avsikt är att synliggöra vilka frågor som parterna tycker är särskilt angelägna att prioritera i den fortsatta dialogen och i arbetet med att utveckla och följa upp politiken för det civila samhället.

© Ungdomsstyrelsen 2013

projektledare Maria Sundbom Ressaissi
text Arbetsgrupp inom Partsgemensamt forum 2012
textredigering Emma Welandér
grafisk form Christián Serrano
tryck EO Grafiska

distribution Ungdomsstyrelsen,
Box 17801, 118 94 Stockholm
tfn 08-566 219 00, *fax* 08-566 219 98
e-post: info@ungdomsstyrelsen.se
webbplats: www.ungdomsstyrelsen.se

UNGDOMSSTYRELSEN
www.ungdomsstyrelsen.se